SEHEMU A (ALAMA 20) UMAHIRI WA KUSIKILIZA, SARUFI NA LUGHA YA KIFASIHI

1. **Sikiliza kwa makini habari itakayosomwa na msimamizi, kisha jibu swali i-v kwa kuandika herufi ya jibu lililo sahihi kwenye mabano.**

i) Nini kilisababisha kifo cha wazazi wake Baraka?

a. Uhaba wa hospitali kijijini b. ajali ya ndege c. maisha ya anasa ya wazazi wake d. ajali ya gari e. maisha duni ya wazazi wake

ii) Nani alimlea Baraka baada ya kufiwa na wazazi wake?

a. Wanakijiji b. bibi yake mzaa mama c. bibi yake mzaa baba d. walimu wake e. Mganga Mkuu wa zahanati

iii) Baraka alipataje fedha za kumpeleka bibi yake hospitali?

a. aliomba kwa wanakijiji b. alifanya kibarua cha kufyatua matofali c. alipewa na walimu wake d. alipata kutoka vijiji vya Jirani e. alipewa na mganga mkuu

iv) baraka alisoma kozi gani baada ya kuhitimu masomo ya sekondari?

a. Uashi b. urubani c. uuguzi d. udereva e. udaktari

v) Kwanini wanakijiji walimuona Baraka ni lulu kwao?

a. Alifaulu vizuri mitihani yake b. alikuwa msaada mkubwa sana kwa kijijini c. aliwapa pesa nyingi d. alifyatua matofali na kuwapatia e. alifanya biashara na kuwanufaisha

2. **chagua herufi ya jibu sahihi kisha iandike kwenye mabano uliyopewa.**

i. "Jino langu linang'aa." Wingi wa sentensi hii ni upi kati ya sentensi zifuatazo?

a. Meno zangu yanang'aa b. meno yangu linang'aa c. meno yangu yanang'aa d. majino yangu yanang'aa e. jino zangu zinang'aa

ii) "Manamba angalimsikiliza baba yake __________ mguu." Neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?

a. Asingeliumia b. angaliumia c. asingaliumia d. asingeumia e. angeliumia

iii) Makuli walisikika wakisema, 'kidole kimoja hakivunji chawa.' Je, ni methali ipi kati ya zifuatazo inafanana na methali hiyo?

A. Mchonga mwiko huukimbiza mkono wake b. Chanda chema huvikwa pete
C. Kidole chako kibaya kitakufaa siku mbaya D. Umoja ni nguvu utengano ni udhaifu
E. Kidole chako kibaya usikikate

iv) "Tunashauriwa kuwalea watoto katika maadili mema." Methali ipi kati ya zifuatazo inaendana na kauli hiyo?

a. Ugambi ni wa wenye ndumba b. udongo uwahi ungali maji c. tone na tone hujaza ndoo d. tone na tone huwa mchirizi e. ubishi mwingi huvuta matendo

v) Juma na jamesi ni **<u>marafiki</u>** wanaosoma katika shule ya msingi Angle. Neno marafiki lina maana gani kati ya zifuatazo?

a. Ni watu wa zamani sana b. ni watu wanaofanana sura c. ni watu wa karibu sana
b. ni watu wa zama za mawe e. ni watu wanaokaa pamja

vi) Wao walikuwa hawana furaha. Neno 'wao' lipo katika nafsi ipi kati ya hizi zifuatazo?

a. Nafsi ya tatu wingi b. nafsi ya pili wingi c. nafsi ya tatu umoja d. nafsi ya kwanza wingi e. nafsi ya pili umoja

vii) "Alivyoendelea kukanusha ___________ hasira zilivyozidi kumpanda yule askari." Neno lipi linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?

a. Ndipo b. ndiko c. ndiyo d. ndio e. ndiyo

viii) Nikitoka bustanini nitawapikia watoto chakula. Neno 'nitawapikia' lipo katika kauli gani?

a. Kutendwa b. kutendeana c. kutendea d. kutendana e. kutendewa

ix) Mwalimu wa somo la Kiswahili alipigwa butwaa baada ya kuambiwa mwanafunzi wa Darasa la Saba ameacha shule. Nahau "pigwa butwaa" ina maana gani?

a. Kukubaliana b. kushangaa c. kufurahi d. kuchukizwa e. kukataa

x) Juhudi za Suli kufanya kazi serikalini **ziligonga** mwamba baada ya kukosa cheti cha Kumaliza Elimu ya Msingi. Ni kiambishi kipi kati ya vifuatavyo kinaonyesha wakati?

a. - z - b. – ili- c. –li- d. – gong- e. – nga-

3. Oanisha maneno ya kifungu A na yale ya kifungu B ili kuleta mantiki kwa kaundika herufi ya jibu sahihi kutoka kifungu B katika mabano uliyopewa

KIFUNGU A	MAJIBU	KIFUNGU B
i. "Hasara humfika mwenye mabezo	( )	A. Samaki mkunje angali mbichi
ii. Ni maneno yanayozungumzwa moja kwa moja na mzungumzaji	( )	B. Asiyesikia la mkuu huvunjika guu
iii. "amevaa miwani"	( )	C. njia
iv. "ametutupa mkono"	( )	D. Kulewa pombe
v. udondo upate ungali maji	( )	E. Ngoja ngoja yaumiza matumbo
		F. Aga dunia
		G. Kauli halisi

SEHEMU B (ALAMA 20)

4. Andika majibu sahihi katika sehemu wazi

i. Tabia ya wanafunzi kuchelewa kufika shuleni imeota mizizi. Nahau 'ota mizizi' ina maana gani?____

ii. Neno jumuishi linaloundwa kutokana na maneno 'kuku, njiwa, kunguru na bata' ni lipi?

iii. Chikoyo alihuzunika sana aliposikia taarifa za kifo ya babu yake. Katika neno 'aliposikia' kiambishi kipi huwakilisha wakati uliopita?___________________________________

iv. "Mwanafunzi alicheza vizuri." Ukanushi wa sentensi hii ni upi?____________________

v. Je, nini maana ya kamusi _______________________________

5. Soma kwa makini habari ifuatayo kisha jibu maswali kwa kuandika jibu sahihi katika fomu yako ya kujibia.

Ukataji wa miti umekuwa chanzo kikubwa cha uharibifu wa mazingira. Binadamu hufyeka miti kwa lengo la kupata mkaa, kufanya shughuli za kilimo, kuchana mbao, kujenga nyumba na mahitaji mengine mengi. Hapa Tanzania ukataji miti umefanywa kwa kiasi kiasi kikubwa sana hasa miaka ya hivi karibuni. Binadamu amediriki hata kukata miti kwa kuchoma majani pembezoni mwa vyanzo vya maji. Ukataji wa miti kwenye vyanzo vya maji umekuwa ukisababisha madhara kadha wa kadha kama vile: kukauka kwa vyanzo vya maji na ukosefu wa mvua kwa muda mrefu. Endapo binadamu ataendelea na uharibifu huo kwa muda mrefu madhara mengine mengi yanaweza kujitokeza.
Licha ya binadamu kutambua madhara ya ukataji miti ovyo hususani kwa kupitia vyombo vya habari, bado amekuwa **akibeza** ushauri huo unaotolewa na wataalamu wa mazingira na kuendelea na uharibifu. Hii inakumbusha wahenga walivyosema "**sikio la kufa halisikii dawa."** Kutokana na uharibifu huo maeneo mengi ya nchi yamekuwa yakikosa mvua za uhakika na mara nyingi hupata Dhoruba zenye madhara kwa binadamu na makazi yao. Hivyo watu wanashauriwa kupanda miti, kuacha kuchoma mkaa na kuchoma majani pembezoni mwa vyanzo vya maji.

Maswali

i. Andika kichwa cha habari kinachofaa kwa habari uliyosoma

ii. Methali ipi yenye maana sawa na methali isemayo 'sikio la kufa halisikii dawa?"

iii. Ni athari zipi zinaweza kumpata binadamu kutokana na ukataji wa miti ovyo? Taja athari mbili

iv. Neno 'beza' kama lilivyotumika katika habari uliyosoma lina maana gani?

v. Funzo gani unalipata kutokana na habari uliyosoma?

SEHEMU C (ALAMA 10)

6. Jina lako unaitwa Mawazo Magina ulimwandikia barua mkuu wa shule ya sekondari Itinje ukimtaka maombi ya kujiunga na kidato cha kwanza tarehe uliyoandika barua ni tarehe 22/12/2024 sahihi yako ni M. Magina kamilisha barua hii kwa kutumia maelezo hapo juu.

Kijiji cha Mwagayi,
S.L.P 44,
MEATU-SIMIYU

i.______________

ii. ________________

Shule ya Sekondari Itinje,
S.L.P 215, MEATU.

Ndugu,

iii. ________________________ Tafadhali husika na kichwa cha habari hapo juu.

Mimi ni mwanafunzi niliyemaliza Elimu ya Msingi mwaka 2023 katika shule ya msingi mwagayi. Nimefaulu vizuri Mtihani wa Kumaliza Elimu ya Msingi katika masomo yangu yote sita na kupata wastani wa alama A. Naomba kujiunga na masomo ya Kidato cha Kwanza katika shule yako. Naambatanisha nakala ya matokeo yangu ya Mtihani wa Kumaliza Elimu ya Msingi.
Nitafurahi iwapo ombi langu litakubaliwa.

Ni mimi mtiifu,

iv. __________________

v. _________________

HABARI HII ISOMWE NA MSIMAMIZI KWA AJILI YA SWALI LA 1 (i-v)
Sikiliza kwa makini habari ifuatayo kisha jibu swali la i hadi v kwa kuchagua jibu sahihi.

HADITHI

Baraka ni kijana aliyeishi bila wazazi. Wazazi wake walifariki kwa ajali ya ndege. Alilelewa na bibi yake mzaa baba aitwaye Bibi Mwema. Alikuwa mjukuu wa pekee wa Bibi Mwema. Baraka ni kijana mwenye nidhamu ya hali ya juu. Kila siku aliamka mapema ili kumsaidia bibi yake kazi za nyumbani kisha alijiandaa Kwenda shuleni. Baraka alipomaliza Elimu ya Msingi, bibi yake alipata maradhi. Baraka hakuwa na fedha ya kumpeleka hospitali. Mungu si athumani, alipata kibarua cha kufyatua matofali. Alipata pesa ya kumtibia bibi yake. Baada ya muda kupita hali ya bibi ilitengamaa na Baraka aliendelea na masomo ya sekondari. Baraka alisoma kwa bidi na kufaulu vizuri mitihani yake. Baadaye alijiunga na Chuo Kikuu cha Dodoma kusomea kozi ya udaktari. Baraka alipohitimu masomo yake alirudi kijijini na kuwa Mganga Mkuu wa Zahanati. Anatibu watu kutoka Kijiji kwao na vijiji vya Jirani. Wanavijiji wanampenda sansa Daktari Baraka. Wao wanamuona kama lulu kwao kwa sababu amekuwa msaada mkubwa sana kijijini.